

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.registrator@regeringskansliet.se

Betänkandet Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)

Ert diarienummer: Dnr Ku2016/00504/D

Sammanfattning

Utredningens mål är att bidra till att genom sina förslag och bedömningar hitta en samverkan som skapar utrymme för civilsamhällets idéer och olika typer av verksamheter att kunna växa och tillföra de mervärden som civilsamhället står för.

Länsstyrelsen är i huvudsak positiv till förslagen i betänkandet. Vissa av förslagen riskerar dock, enligt Länsstyrelsens bedömning, att öka detaljregleringen av statliga myndigheters verksamheter och återrapportering. Detta samtidigt som regeringens uttalade ambition är att styrningen av statliga myndigheter ska bli mer tillitsbaserad.

Länsstyrelsen menar att det är viktigt att införa åtgärder som stärker det civila samhället och underlättar samverkan med offentlig sektor. Det mest väsentliga som Länsstyrelsen vill lyfta är att det finns en mängd olika metoder för den offentliga förvaltningens samverkan med den civila sektorn. I betänkandet saknas en bild av de formaliserade samarbeten som finns i landet idag utöver idéburet offentligt partnerskap (IOP). Länsstyrelsen vill även peka på att samverkan med civila samhället kan likställas med de sektorsövergripande uppgifter som beskrivs närmare i 5 § länsstyrelseinstruktionens.

I yttrandet har Länsstyrelsen valt att utgå från myndighetens arbete inom integrationsområdet. Vår bedömning är att förslagen i kapitel 4 och 5 kommer att ha störst påverkan på integrationsverksamheten på myndigheten. Länsstyrelsen har därför valt att i huvudsak fokusera på dessa kapitel men har även till viss del beaktat kapitel 6, 7 och 8.

Allmänt

Enligt Länsstyrelsen finns en risk att mindre företag kan komma att missgynnas av förslaget om att förbättra civilsamhällets möjligheter att delta vid offentlig upphandling, vilket kan snedvrída konkurrensen.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till betänkandets förslag kring att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) uppdraget att utveckla och samordna strukturen på den information som statliga myndigheter erbjuder och att ta fram en webbaserad guide.

Länsstyrelsen bedömer, utifrån förslagen som presenteras i betänkandet, att Länsstyrelsen är en naturlig aktör som på den regionala nivån spelar en viktig roll i arbetet för ett stärkt

2016-06-28

civilsamhälle. Även om Länsstyrelsen inte direkt föreslås få några ytterligare arbetsuppgifter bedömer vi Länsstyrelsens medverkan som en framgångsfaktor i genomförandet av flera av utredningens förslag. Om myndigheten tillförs nya uppgifter/uppdrag förutsätter detta att finansiering medföljer .

Synpunkter på förslagen

Kapitel 4 - Yttrande om förslag för att värna och stärka det civila samhällets roll i demokratin och samhället

Avsnitt 4.1.4 Att företräda en grupp – civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare
Länsstyrelsen delar bedömningen i förslag 4.1.4 att det offentliga Sverige på statlig, regional och lokal nivå ska fortsätta värna civilsamhällets självständighet i dess röstbärarroll. Det civila bör inte inkorporeras i det offentliga utan ska fortsätta att stärkas i sin egen unika roll.

Förslag 4.1.4 innebär att statliga myndigheter årligen ska rapportera de kontakter och samråd som myndigheten har haft med det civila samhället. Länsstyrelsen anser att de kontakter som tas med civilsamhället bör ses som ett tvärsektoriellt uppdrag som kan likställas med de sektorsövergripande uppgifter som beskrivs närmare i länsstyrelseinstruktionens 5 §. Kontakter eller möten med ideell sektor ska ske och dokumenteras där det är relevant för genomförandet av respektive uppdrag.

Avsnitt 4.1.5 Vikten av strukturer för dialog och inflytande

Länsstyrelsen instämmer i det behov som beskrivs när det gäller överenskommelseprocesser och andra modeller för strukturerade samtal för samverkan med det civila samhällets organisationer lokalt och regionalt. Länsstyrelsen menar dock att detta ska ses som ett alternativ och inte behöver formaliseras i varje enskilt fall. Erfarenhet visar att många organisationer i det civila samhället förväntar sig praktisk verksamhet. Det är därför av vikt att vid varje samarbete fokusera på förväntat resultat snarare än samverkansavtal och mallar. Det finns många goda exempel på samverkansmetoder i landet och en inventering av dessa saknas i betänkandet.

Beträffande bedömningen i avsnitt 4.2.5, att statliga myndigheter, kommuner och landsting bör använda och utveckla metoder och vägledande dokument för samråd med civilsamhället, hänvisar Länsstyrelsen till ovanstående resonemang om befintliga goda exempel.

Avsnitt 4.2.1 Kunskapsbrist hos det offentliga

Länsstyrelsen ser positivt på att MUCF får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser gentemot statliga myndigheter, kommuner och landsting i frågor som rör civilsamhället. Länsstyrelsen föreslår att även att det civila samhället bör erbjudas kompetenshöjande insatser. Kommunerna skulle kunna ansvara för kunskapsöverföringen till ideell sektor, antingen i samband med bidragsförandet eller som en service till de föreningar som registreras i de kommunala registren. Många som är engagerade inom den ideella sektorn saknar idag kunskap om samverkan och vilka möjligheter som finns när man är en ideell förening eller organisation. Genom att tillföra kunskap till civilsamhället tror Länsstyrelsen att nya samarbeten kan uppmuntras från båda parter.

2016-06-28

Avsnitt 4.2.3 Skolans kompensatoriska roll

Länsstyrelsen delar bedömningen i avsnitt 4.2.3 om att skolan bör få en tydligare roll i att öka ungas kunskap om civilsamhället i stort och möjliggöra ingångar till föreningslivet. Civilsamhällets och föreningslivets roll i demokratin bör omfattas av ett nationellt skolutvecklingsprogram med inriktning på värdegrunds- och medborgarskapsfrågor. Länsstyrelsen vill även belysa integrationsperspektivet i frågan och utvidga förslaget till att även gälla SFI-undervisningen på kommunala vuxenutbildningen eftersom detta är en målgrupp som annars riskerar att ha bristande kunskap om civilsamhället och föreningslivet.

Avsnitt 4.3.2 Mångfald inom organisationerna

MUCF får i uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer arrangera regelbundet återkommande konferenser om mångfaldsfrågor i syfte att sprida kunskap och erfarenheter. MUCF får också i uppdrag att fördela bidrag till satsningar inom det civila samhällets organisationer för att undanröja interna hinder för ökad mångfald. Länsstyrelsen är positiv till förslaget och vill i det här sammanhanget lyfta att Länsstyrelsen är en viktig aktör som, utifrån ett regionalt perspektiv, kan bidra med lokala goda exempel till ett nationellt konferenspaket. På detta sätt kan den mångfald som finns mellan regionerna vad gäller samverkan med ideell sektor och arbetet med mångfaldsfrågor synliggöras.

Länsstyrelsen vill betona vikten av att de bidrag som MUCF får i uppdrag att fördela ska följas upp av myndigheten och bli långsiktiga även efter avslutade projektsatsningar. Särskilt fokus bör ligga på verksamhetsuppföljning.

Avsnitt 4.3.4 Ökad social sammanhållning

En statlig delegation föreslås tillsättas med uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och berörda kommuner etablera långsiktiga lokala plattformar för det civila samhället i socioekonomiskt utsatta bostadsområden. Länsstyrelsen vill i det här sammanhanget framhålla kommunernas föreningsbidrag som ett viktigt medel. Bidragen kan uppmuntra det civila samhället att etablera sig i utsatta bostadsområden om kommunerna villkorar eller premierar detta i sina bidragsregler. Det är nödvändigt att vara lyhörd till vad de boende i området har för behov och vilka verksamheter som de ser som anslagna.

Länsstyrelsen vill även belysa vikten av social mobilitet för att inte bidra till inlåsnings effekter i de utsatta bostadsområdena. Det civila samhället har en avgörande roll för att bygga broar och sudda ut normativa områdesgränser. En medveten strategi för lokalisering av verksamhetslokaler skulle kunna vara att sprida dem till olika stadsdelar.

Kapitel 5 Förslag för att underlätta civilsamhällets verksamhet

Avsnitt 5.1.2 Bristande kunskap om det civila samhället

Ett tillägg görs i bestämmelsen i myndighetsförordningen om myndigheters skyldighet att samarbeta med myndigheter och andra så att det anges att samarbetet med andra även ska omfatta det civila samhällets organisationer när det är relevant för genomförandet av myndighetens uppdrag. Länsstyrelsen instämmer i förslaget och föreslår att redovisningen

2016-06-28

av samarbetet motiveras och knyts till rapporteringen av respektive uppdrag. Detta förslag kopplas även samman till resonemanget under Avsnitt 4.1.4.

Avsnitt 5.1.4 Svårigheter att finansiera verksamhet

En översyn ska göras av kriterierna för stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lagen om Allmänna arvsfonden, i syfte att möjliggöra långsiktigt stöd. Länsstyrelsen i Södermanlands län är positiva till förslaget. Länsstyrelsen noterar samtidigt att det saknas en fond av samma dignitet för insatser till en vuxen målgrupp. Det är viktigt att uppmuntra de ideella aktörer som vill satsa på att aktivera fler vuxna människor, både utifrån ett folkhälsoperspektiv och utifrån den stora andelen nyanlända vuxna som finns i samhället och saknar ett socialt kontaktnät.

Övrigt

Detta yttrande har beslutats av tf länsråd Karin Bergkvist efter föredragning av utredare Pierre Jansson. I handläggningen har även Ann-Sofi Blomkvist stabs- och kommunikationschef, Lucie Riad integrationsansvarig, Maria Pettersson länsjurist, Anna Svedlund utredare och Alina Treijner projektledare deltagit.

Karin Bergkvist

Pierre Jansson